

УДК 94(477):(477:48) «1920 – 1924»

ВИЗДРИК В. С.

ПЕХІВ В. Б.

ІНТЕРНОВАНІ ЧАСТИНИ АРМІЇ УНР У ТАБОРАХ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛЬЩІ

У статті проаналізовано перебування вояків армії УНР у таборах на території Польщі після поразки в національно-визвольних змаганнях 1917–1921 рр. Розглянуто кількісний склад, військово-політичну та культурно-освітню діяльність інтернованих українських військових частин.

Ключові слова: армія УНР, українська військова еміграція, інтерновані, табір, Польща.

Постановка проблеми. Після поразки української революції 1917–1921 рр. військові частини армії Української Народної Республіки змушені були залишити українську територію. За межами держави опинилося щонайменше 40 тис. вояків УНР, які були розміщені в спеціальних таборах на теренах країн Центральної Європи (Польщі, Чехословаччини, Румунії), [6, с. 24]. Незважаючи на складні умови перебування, інтерновані вояки, продовжили боротьбу за українську державність. Їх досвід військово-політичної діяльності може бути використаний у патріотичному вихованні особового складу сучасних Збройних Сил України.

Аналіз попередніх досліджень. Окремі аспекти зазначеної теми досліджуються вже декілька десятиліть. Серед сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідників ще остаточно не подолані розходження в оцінках діяльності української військової еміграції. Помітний внесок у вивчення проблеми перебування інтернованих українських вояків армії УНР у таборах Польщі зробили українські історики В. Трощинський [20], І. Срібняк [17; 18],

Виздрик Віталій Степанович, доктор історичних наук, доцент, професор кафедри гуманітарних наук загальновійськового факультету Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

Пехів Володимир Богданович, заступник начальника загальновійськового факультету з навчальної та наукової роботи Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів.

© Виздрик В. С., Пехів В. Б., 2018

М. Павленко [13], С. Литвин [11] та ін. Серед дослідників української діаспори слід відмітити праці, насичені значним фактологічним матеріалом С. Наріжного [12], В. Удовиченко [21], Л. Шанковського [25], спогади П. Білона [2], Ю. Артюшенко [1], М. Чеботаріва [4]. Дана тематика активно досліджується такими польськими істориками, як: О. Колянчук [8; 29], З. Карпус [27; 28], Е. Вішка [30], Я. Бруські [26] та ін.

Метою дослідження є аналіз історії перебування вояків армії УНР у таборах на території Польщі після поразки в Українських національно-визвольних змаганнях 1917–1921 рр. Розглянемо кількісний склад, військово-політичну та культурно-освітню діяльність інтернованих українських військових частин.

Виклад основного матеріалу. На території Польщі українські війська були інтерновані у кількох таборах, а саме: Каліш, Александрув-Куявські, Вадовице та Ланцут. Разом із армією УНР до Польщі змушена була піти певна кількість цивільних осіб: державних службовців, а також членів їхніх родин. Так за польськими даними, починаючи, з грудня 1920 р., усього було інтерновано 3266 старшин, 11 229 підстаршин та вояків, 984 держслужбовців та цивільних осіб [23, спр. 652, арк. 93].

За статистикою Головної військово-санітарної управи в перші чотири місяці інтернування кількісний склад інтернованих армії УНР у таборах становив 14 260 старшин, вояків та урядовців: Каліш: 2-га дивізія – 1746 вояків, 3-тя дивізія – 2479 вояків; Александрув (4 та 6-та дивізії) – 3450 вояків; Вадовице: 1-ша дивізія – 2337 вояків, окрема кінна дивізія – 1261 вояк; Ланцут (5-та кулеметна дивізія, юнацька школа, центральні установи тощо) – 2987 вояків [23, спр. 652, арк. 93, 95 – 97].

Умови життя інтернованих вояків армії УНР в Польщі, за спогадами очевидців, в більшості випадків були незадовільні, що призводило до появи різних захворювань (тифу, грипу, дизентерії та холери) серед військових. У шпиталях в той час перебувало 1 198 осіб, у тому числі: хворих на цингу – 561; хворих на туберкульоз – 400; хворих на венеричні хвороби – 564; крім того було 192 інваліди, з них 20 померли [24, спр. 21, арк. 100-зв; 23, спр. 551, арк. 104].

Переважна більшість старшин та вояків УНР серед інтернованих, розчарувавшись політичними рішеннями країн Антанти та відношенням польської влади до вирішення українського

питання, почали на власний розсуд шукати кращої долі. Чимало колишніх військовослужбовців, які не захотіли сприймати радянську владу на Україні залишили табори, шукаючи різні шляхи повернення на батьківщину для організації партизанської боротьби (так вчинила група вояків 1-ї Запорізької дивізії). Значна кількість старшин та вояки УГА, вважаючи поляків окупантами свого краю, перебралися до Чехословаччини – у табір інтернованих бійців, який знаходився в Німецькому Яблонному.

Деякі вояки з армії УНР – переважно з числа колишніх червоноармійців та білогвардійців – почали переходити, відповідно, до більшовицьких або білогвардійських таборів інтернованих та військовополонених, що також розташовувалися на території Польщі.

Саме з інтернованих вояків на території Польщі у листопаді 1921 р. добровольці з 3-ї Залізної, 4-ї Київської та 6-ї Січової дивізій здійснили спробу підняти повстання в Україні проти більшовицької влади, на чолі з генералом Ю. Тютюнником. Однак Другий Листопадовий рейд закінчився поразкою добровольців. Під с. Міньки близько 250 вояків загинуло, ще 517 потрапило в полон, а із числа останніх 359 було розстріляно під м. Базар 22 листопада 1921 р.

Після провалу Другого Зимового походу тільки невеликі групи та поодинокі вояки намагалися продовжувати збройну боротьбу й підпільну діяльність на українській території. Зокрема, кілька разів на чолі невеликого загону до України проривався сотник Гальчевський-Орел, останній раз – у 1925 р. Відомо, що протягом 1922–1927 рр. в радянській Україні нелегально перебували бувший начальник розвідувального відділу штабу армії УНР сотник О. Шпилинський, начальник оперативного відділу Генерального штабу УНР полковник Б. Сулковський, співробітник розвідчого відділу сотник В. Недайкаша та ін.

Однак з початку 1922 р. організований збройний супротив проти більшовиків на території України пішов на спад. Тому багато молоді почали залишати табори інтернованих, перетинати польсько-чехословацький кордон діставалися до Праги та Подєбрадів для вступу до Українського педагогічного інституту та Української господарської академії. Тут на території Чехословаччини та Польщі українська військова молодь перекваліфіковувалася

у педагогів та інженерів або виїжджала на сільськогосподарські та лісозаготівельні роботи до інших західноєвропейських країн. Згідно підрахунків С. Наріжного випускниками Української господарської академії стали більше 350 вояків армії УНР, причому майже 300 – це були старшини [12, с. 124]. Наприклад, начальник кінноти армії УНР І. Омелянович-Павленко (молодший) домовився з інспекцією польської кавалерії про влаштування на роботу частини кіннотників до польських кавалерійських полків.

Згідно з даними Військового міністерства УНР за лютий 1922 – січень 1923 р. чисельність армії УНР, що перебувала на інтернуванні у Польщі, щомісяця зменшувалась, пришвидшився процес репатріації [22, спр. 544, арк. 55–57-зв.]. Чимало українських вояків прагнули повернутися до родичів та близьких, нелегально перетинаючи радянсько-польський кордон. Інші виїжджали до радянського посольства в Варшаві з клопотанням про повернення на батьківщину. Зокрема, на початку жовтня 1921 р. на батьківщину виїхав колишній начальник штабу армії УНР генерал-хорунжий П. Ліпка [19, с. 212].

З початком українізації біля радянського посольства масово почали збиратися колишні українські вояки, яких по 20 – 30 осіб відправляли в Радянську Україну. Одна з перших таких груп прибула до Києва 23 квітня 1923 р. [16, с. 17]. Відомо, що в червні 1923р. за не з'ясованих обставин на бік радянської влади перейшов генерал Ю. Тютюнник з найближчим своїм оточенням – підполковниками Й. Добротворським, Ю. Пироговим, Н. Дишлевим та іншими старшинами [19, с.]. Необхідно зауважити, що наприкінці жовтня 1923 р. до військових таборів приїжджала радянська репатріаційна комісія, яка почала агітувати вояків повернутися в Радянську Україну. Загалом зголосилося близько 700 осіб, серед них: генерал М. Мазуренко, полковники П. Бучек, А. Рибицький, Є. Решетников, підполковники М. Білан, О. Ващенко-Захарченко. Вони вже 4 листопада 1923 р. прибули до Києва, де близько тижня їх протримали на фільтраційному пункті, а потім відпустили по домівках. Протягом двох місяців виїхала ще досить велика кількість вояків армії УНР. Так за радянськими даними станом на 15 листопада 1923 р., радянсько-польський кордон перетнуло близько 3 тис. колишніх вояків армії УНР [19, с. 215 – 218].

Проте радянська влада ніколи не забувала за тих, хто протистояв їй зі зброєю в руках у 1917 – 1921 рр., тому значна

частина вояків репатріантів були репресовані у 1930 – 1931 рр. за справами ОДПУ (Об'єднане державне політичне управління). Багатьох було розстріляно, інші дістали різні терміни ув'язнення. Друга хвиля масових репресій відбулася в 1937 – 1938 рр.

Після повернення більшості вояків до Радянської України, частка інтернованих в Польщі зменшилася приблизно до 4,5 – 5 тис. вояків і складалася тепер переважно зі старшин та військових урядовців. Надії на продовження організованої збройної боротьби з більшовиками майже не залишалося. Тим більше, що С. Петлюра видав свій останній військовий наказ, згідно з яким 30 червня 1924 р. армія Української Народної Республіки була остаточно розформована [8; с. 159].

При сприянні польського уряду в Каліші, де знаходився найбільший табір інтернованих вояків було створено Українську Станицю. Так чином на 1 жовтня 1924 р. тут мешкало 740 осіб: 352 старшин, 163 вояки, 132 жінки та 93 дитини. Серед старшинського складу було 11 генералів, 10 полковників, 24 підполковники, 44 сотники, 32 поручники, 28 хорунжих та 15 військових урядовців. Було відкрито: дитячий садок, початкову школу, гімназію ім. Т.Г. Шевченка, український народний хор, церкву Святої Покрови, театр [8, 167 – 182].

Слід зазначити, що незважаючи на складні умови життя інтернованих вояків, відбувалась активна культурно-освітня діяльність. Зокрема велика увага приділялася національно-патріотичному вихованню, просвітницькій роботі серед бувшого вояцтва. Завдяки зусиллям українських військових у Ланцуті був відкритий перший вищий навчальний заклад в еміграції – Український народний університет, також функціонували різноманітні курси, гімназія, школи та гуртки, здійснювалась видавнича діяльність. Незважаючи на короткий період існування (з 10 червня 1921 р. по 26 червня 1922 р.) Український народний університет у Ланцуті дав змогу отримати фахову освіту багатьом учасникам українського визвольного руху. Заклад мав три факультети – економічний, історико-філологічний, математично-природничий, згодом – військовий факультет він був призначений лише для інтернованих у таборі. Студентами спочатку стало 523 особи. Серед слухачів були студенти з вищою освітою (36), із закінченою середньою освітою (188), з незакінченою середньою освітою (139), а інші мали лише початкову освіту [12, с. 42].

Викладачами університету стали також нещодавні професори Українського державного університету в Кам'янець-Подільському: І. Огієнко, І. Свенціцький, Р. Лащенко, О. Ейхельман, О. Колесса, В. Щурат; генерали: С. Дядюша, С. Кульжинський, М. Шаповал, О. Пилькевич, І. Мартинюк.

На військовий факультет було зараховано 62 слухачі, його деканом став генерал М. Юнаків. Слухачі вивчали наступні дисципліни: воєнне мистецтво, воєнна історія, військова адміністрація, воєнна авіація, військова психологія і фортифікація, при цьому відбувалися також практичні вправи.

У Ланцуті, як і в інших таборах на території Польщі, були організовані курси українознавства, слухачі яких вивчали українську мову, історію, географію України та інші дисципліни. У таборі функціонувала спільна юнацька школа, де навчалося понад 400 осіб, підстаршинська школа жандармерії, цивільна гімназія для дорослих, навчальні курси для опанування середньої та неповної середньої освіти. Так 10 травня 1920 р. з ініціативи генерала В. Зелінського у Ланцуті було відкрито Українську збірну станицю, яка займалася освітньою роботою, очолили її підполковник В. Абаза та сотник І. Гончаренко [15, с.150].

Вагомою складовою культурного життя було видання часописів у таборі міста Ланцута. Був налагоджений випуск "Військового вісника", військово-літературного двотижневика "Наша Зоря". Навколо часописів згуртувалися відомі публіцисти, письменники Є. Маланюк, М. Вороний, І. Блакитний, О. Луцький, В. Євтимович, А. Лебединський, М. Шаповал [9, с.18]. У Ланцуті також виходив журнал 1-ї Запорозької дивізії «Запорожець», політичний журнал «Аванс», гумористично-сатиричний журнал «Будяк». Тиражування друкованих видань відбувалося за допомогою шапірографа – пристрою для розмноження рукописного або друкованого тексту без друкарського набору. Більшість часописів виходило накладом 200 – 300 примірників. За час існування табору вийшло 20 – 40 таких номерів [10, с. 1]. Існувала також бібліотека з чималою кількістю книг та періодичних видань українською мовою [28, с. 18]. Діяльність табірних освітніх курсів за два з половиною роки дозволила майже повністю ліквідувати неписьменність серед інтернованого вояцтва та значною мірою підготувати їх до переходу на цивільний стан. Освітня робота, започаткована у таборах, заклала підґрунтя для

продовження навчання за цивільними фахами в інших країнах Європи. Відомо, що частина колишніх старшини УНР, які здобували освіту в Українській господарській академії та Українському педагогічному інституті, в основному проживали на Закарпатті, а у березні 1939 р. більшість із них взяла участь у створенні військової формації Карпатської України Карпатської Січі. Очоловав Національну оборону Карпатської України підполковник армії УНР С. Єфремів. Серед командирів Національної оборони були також старшини армії УНР – сотники Дорошенко, Яворський, Михайлів, поручники Петрик, Капля та ін. [14, с. 90 – 102].

Протягом 20–30-х років загальна чисельність мешканців Української Станиці залишалася незмінною, до Каліша поверталися ветерани армії УНР, що виїздили на роботи у різні куточки держави та за межі Польщі. За свідченням полковника І. Литвиненка, який деякий час був керівником Української Станиці, напередодні Другої світової війни у ній залишилося проживати близько 600 ветеранів зі своїми родинами[3, с. 18].

Влітку 1924 р. усі військові табори у Польщі були ліквідовані, інтерновані отримали статус політемігрантів. Необхідно зазначити, що більшість вояків армії УНР, що перебували у польських таборах, мали намір згодом оселитися на Волині. Підтвердженням цього є те, що починаючи з 1921 р. частина вихідців регіону самочинно почала повертатися до дому, а мешканцям з інших регіонів України польська влада вкрай неохоче надавала дозвіл на проживання, тому що почалося масове заселення пограниччя Волині польськими осадниками. Зауважмо, що для переїзду інтернованих з таборів на постійне місце проживання чи праці в іншому регіоні Польщі необхідний був дозвіл влади, який вона також не хотіла видавати. Але були випадки, коли бракувало робочих рук в певних галузях промисловості Другої Речі Посполитої. Так 20 жовтня 1923 р. перша група – понад 100 осіб, переважно старшин армії УНР – на чолі з генерал-хорунжим Є. Білецьким виїхала в район Рівного до с. Бабин для роботи на місцевій цукроварні [19, с. 298]. Згодом тут також було засновано сільськогосподарську колонію вояків армії УНР, у якій проживало близько 200 осіб. Напередодні Другої світової війни на Волині вже мешкало понад 500 старшин та вояків армії УНР. Найбільша їх кількість була в Рівному, де щороку на свято Покрови у приміщені Українського клубу

відбувалися урочисті збори ветеранів. Його організаторами були члени Українського генерального військового комітету: скарбник армії УНР С. Письменний, полковник, командир 2-го кінного ім. І. Мазепи полку О. Недзвецкий, а головував Українським клубом генерал – хорунжий Є. Білецький [29, с.32].

Слід зауважити, що колишні вояки армії УНР проживали також у Луцьку, Крем'янці, Сарнах, Цумані, Ковелі й інших населених пунктах Волині, значна кількість осіла у Варшаві, Кракові, Лодзі, Познані, Любліні, Бресті та в інших місцевостях на території Польщі.

Чимало українських старшин та вояків здобували освіту в польських вищих навчальних закладах Варшави, Кракова, Лодзі та Познані. Найбільше військовиків навчалось у Кракові – близько 300 осіб [8, с. 141, 169].

Слід зазначити, що масово почали виникати Товариства бувших вояків армії УНР, перше було засновано в м. Лодзь 1924 р. Згодом такі ж організації виникли в країнах, де мешкали військові ветерани УНР. Однак точних даних про утворення та кількість товариств не існує, інформаційні дані щодо їх кількості суперечливі.

Важливим моментом є те, що під патронатом польського уряду у 1927 р. було наново сформовано Генеральний штаб УНР, який спочатку очолював генерал В. Куц, а потім генерал П. Шандрук. В результаті його роботи протягом 1927 – 1928 рр. до польської армії було прийнято 34 старшини армії УНР (згодом їх чисельність зросла до 38 осіб), які проходили службу на контрактній основі.

Потрібно зауважити, що Державний центр Української Народної Республіки в екзилі після вбивства С. Петлюри очолив А. Левицький, який намагався триматися суто пропольської орієнтації. Однак серед української військової еміграції була чисельна група старшин, які вважали поляків такими самими окупантами, як і більшовиків. Так найрадикальніші її представники у 1921 р. увійшли до створеної Є. Коновальцем Української Військової Організації, а у 1929 р. до Організації Українських Націоналістів. Серед керівників ОУН були колишні старшини армії УНР: начальник штабу Дієвої армії УНР полковник А. Мельник, начальник оперативного відділу генерал-хорунжий М. Капустянський, командир 16-ї бригади 6-ї Січової дивізії

Р. Сушко та деякі інші. Ще одне об'єднання старшин, які теж не погоджувалися з позицією Державного центру УНР на тлі польського питання, утворилося навколо часописів «Немезіда» та «Український ветеран». До цієї групи належали генерал А. Вовк, брати Варфоломій та Сергій Євтимовичі, підполковник С. Сидоренко, сотник Б. Монкевич та інші [6, с. 128].

Отже, на становище інтернованих вояків армії УНР вплинули як зовнішні, так і внутрішні чинники. До зовнішніх належать: відносини між Польщею та Радянською Україною, політика держав Антанти щодо протекторату над Східною Галичиною. До внутрішніх – великий вплив української та російської військової та цивільної еміграції, що зменшило обсяги матеріальної допомоги воякам УНР. Незважаючи на несприятливі умови перебування армія УНР часів еміграції командування не ліквідувало утворені раніше структури армії, не зрадило своїх бойових і державницьких традицій, відбувалась активна культурно-освітня діяльність, тому їхня боротьба за незалежність України є зразком для сучасних військовослужбовців.

1. *Артюшенко Ю.* Події і Люди на моєму шляху боротьби за державу. 1917 – 1966 / Ю. Артюшенко. – Чикаго: На Чужині, 1966. – 221 с.

2. *Білон П.* Спогади / П. Білон. – Пітсбург, 1952. – Ч.1. – 159 с.

3. *Буткевич Л.* Спільна військова школа // Тризуб. – Нью-Йорк, 1977. – Ч. 81. – С. 16–18.

4. Визвольні змагання очима контррозвідника (Документальна спадщина Миколи Чеботаріва): Науково-документальне видання / Вст. стаття: В. Сідак. – К.: Темпора, 2003 – 288 с.

5. *Єфремів С.* Бої 14 – 15 березня 1939 року на Карпатській Україні / С. Єфремів // За Державність. – Торонто: Гомін України, 1966. – Ч. 11. – С. 128–164.

6. *Іванис В.* Симон Петлюра – Президент України. 1879 – 1926 / В. Іванис. – Торонто: Накладом 5-ї станиці Союзу буйших українських вояків, 1952. – 258 с.

7. *Карпус З., Срібняк І.* Формування з'єднань армії УНР в Польщі в 1920 р. / З. Карпус, І. Срібняк // Український історичний журнал. – 2000. – № 1. – С. 80 – 95.

8. *Колянчук О.* Українська військова еміграція у Польщі (1920 – 1939) / О. Колянчук. – Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. НАНУ, 2000. – 278 с.

9. *Кость С.* Українська таборова преса початку 20-х років ХХ ст. / С. Кость // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. – Ужгород, 2008. – Вип.18. – С. 15 – 23.

10. *Лаврінович К.* Поза кільчастими дротами / К. Лаврінович // Свобода. – 1922. – 12 серпня. – С.1.

11. *Литвин С.* Суд історії: Симон Петлюра і петлюріана / С. Литвин. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 2001. – 640 с.

12. *Наріжний С.* Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома війнами. – Прага, 1942. – 372 с.

13. *Павленко М. І.* Українські військовополонені й інтерновані у Польщі, Чехословаччині та Румунії: ставлення влади і умови перебування (1919–1924 рр.) / М. І. Павленко. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1999. – 352 с.

14. *Руккас А.* Участь українців-контрактних офіцерів польської армії у вересневій кампанії 1939 р. / А. Руккас // Київська старовина. – 2002. – № 3. – С. 90–102.

15. *Руккас А., Ковальчук М.* Діяльність військової секції при українській дипломатичній місії у Варшаві (грудень 1919 р. – липень 1920 р.) / А. Руккас, М. Ковальчук // Київська старовина. – 2003. – № 5. – С. 128 – 156.

16. *Середа М.* Отаманщина: Отаман Юрко Тютюнник / М. Середа // Літопис Червоної Калини. – 1930. – Ч. 11. – С. 15–17.

17. *Срібняк І.* Обеззброєна, але не скорена. Інтернована Армія УНР у таборах Польщі і Румунії (1921–1924 рр.) / І.В. Срібняк. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги ; Філадельфія, 1997. – 187 с.

18. *Срібняк І.* Українці на чужині. Полонені та інтерновані вояки-українці в країнах Центральної та Південно-Східної Європи: становище, організація, культурно-просвітницька діяльність (1919–1924) / І. Срібняк. – К., 2000. – 280 с.

19. *Тинченко Я.* Офіцерський корпус Армії Української Народної Республіки (1917 – 1921) / Ярослав Тинченко. – К.: Темпора, 2011. – Кн. 2.:– 424 с.

20. *Трощинський В. П.* Міжвоєнна українська еміграція в Європі як історичне і соціально-політичне явище / В.П. Трощинський. – К.: Інтел, 1994. – 260 с.

21. *Удовиченко О.* Україна у війні за державність: історія організації і бойових дій Українських збройних сил 1917–1921 / О. Удовиченко. – Вінніпег: Вид. Д. Микитюк, 1954. – 176 с.

22. Центральний державний архів вищих органів та управління України (далі – ЦДАВО України). – ф. 1, – оп. 2.

23. ЦДАВО України. – ф. 1075, – оп. 2.

24. ЦДАВО України. – ф. 1078, – оп. 2.

25. *Шанковський Л.* Українська армія в боротьбі за державність / Л. Шанковський. – Мюнхен: Дніпрова Хвиля, 1958. – 319 с.

26. *Bruski J.* Petlurowcy. Centrum Państwowe Ukrainńskiej Republiki Ludowej na wychodźstwie (1818-1924) / J. Bruski. – Kraków: Wydawnictwo Arcana, 2000. – 600 s.

27. *Karpus Z.* Jeńcy i internowani rosyjscy i ukraińscy w Polsce w latach 1918-1924. / Z. Karpus. – Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 1997. – 209 s.

28. *Karpus Z.* Ukraiński sojusznik Polski w wojnie 1920 roku. Walka oddziałów Ukrainńskiej Republiki Ludowej u boku Wojska Polskiego i ich dalsze losy / Z. Karpus // Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej. – Warszawa, 2010. – Nr. 7–8 (116–117), – S. 16–33.

29. *Kolańczuk A.* Internowani żołnierze Armii UNR w Kaliszu 1920–1939 / A. Kolańczuk. – Kalisz; Przemyśl; Lwów, 1995.

30. *Wiszka E.* Emigracja ukraińska w Polsce 1920–1939 / E. Wiszka – Toruń: MADO, 2004. – 752 s.

Надійшла до редколегії 27.02.2018 р.

Рецензент: *О. Й. Дем'янюк*, доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та моніторингу якості освіти Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти, м. Луцьк.

Vyzdryk V., Pehiv V.

INTERNED UNITS OF THE UPR ARMY IN THE CAMPS ON THE TERRITORY OF POLAND (1921-1924)

The article analyzes the stay of soldiers of the UPR army in the camps on the territory of Poland after the defeat in the national liberation competitions of 1917–1921. The attention is paid to the strength of the army, military-political, cultural and educational activity of the interned Ukrainian military units.

Key words: UPR army, Ukrainian military migration, interned, camp, Poland.